



TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzük 'ün 96'ncı ve 99'uncu Maddeleri gereğince yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.


Murat ÇEPNİ

İzmir Milletvekili

Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre, dünyada her yıl 10 kişiden 9'u hava kirliliğine bağlı olarak hayatını kaybetmektedir. Türkiye'de 2017 yılında hava kirliliği Dünya Sağlık Örgütü'nün kılavuz değerlere indirilmediği için 51 bin 574 kişi vefat etmiştir. 2018 yılında da Türkiye hava kirliliği dolayısıyla asit yağmurları ve erken ölümlere sebep olan kükürtdioksit (SO₂) emisyonları en yüksek olan ilk 10 ülke arasında yer almıştır. Hava kirliliğinin yoğun yaşandığı illerden biri de 2 milyondan fazla nüfusu olan Adana'dır. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından, Adana merkezde 2019 yılında yapılan ölçümlerde, havayı kirleten 10 mikrondan küçük partikül madde yoğunluğu (PM₁₀), ulusal sınır değerinin iki, Dünya Sağlık Örgütü'nün insan sağlığını korunmak için belirlediği sınır değerlerin dört kat üzerinde çıkmıştır. Adana halkı 236 gün yani yılın %65'inde, binlerce kişinin ölümüne neden olan bu kirli havayı solumak zorunda kalmıştır.

Hava kirliliği birden çok kaynaktan gelse de, Adana'daki Sugözü ve Tufanbeyli Kömürlü Termik Santralleri, Hatay'daki Atlas İthal Kömürlü Termik Santrali, İskenderun Körfezi'ndeki ağır sanayi tesislerinin ve alt sektörlerin bu kirliliğin ana kaynakları olduğu söylenebilir. Var olan termik santrallerin insan sağlığına, biyoçeşitliliğe, narenciye üretimini bitirme noktasına getirerek tarıma ölümcül zararlar vermelerine karşın Emba Elektrik tarafından Adana ili Yumurtalık ilçesinde ithal kömür ile çalışacak Hunutlu Termik Santrali kurulacaktır. Hunutlu İthal Kömürlü Termik Santrali'nin hava kalitesi modellemesi kuş uçuşu 33 kilometre uzağındaki Atlas Kömürlü Termik Santrali ve İskenderun Körfezi'ndeki diğer pek çok kirlilik kaynağı dikkate alınmadan yapılmıştır. Ayrıca santralin Çevresel Etki Değerlendirmesi sürecinde insan sağlığına ilişkin analizin kapsamlı yapılmadığını görülmüştür.

Bu nedenle Hunutlu Termik Santrali'nin güncel ve yeterli olmayan "ÇED olumlu" kararının iptal edilmesi gerekmektedir. Pandemi sürecinde de hava kirliliğinin insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkileri Zonguldak örneğinde olduğu gibi bir kez daha ortaya çıkmıştır.

Doğu Akdeniz Çevre Dernekleri Platformu (DAÇE), Adana Tabip Odası, Adana Ziraat Mühendisleri Odası, 350.org, Avrupa İklim Eylem Ağı (CAN Europe), Ekosfer, Sağlık ve Çevre Birliği (HEAL), TEMA Vakfı, WWF-Türkiye ve YUVA Derneği, Adana ve İskenderun Körfezinin bir termik santrali daha kaldıramayacağını belirterek halk sağlığı ve temiz hava hakkı talebi ile Hunutlu Termik Santrali inşaatının bir an önce durdurulması için çağrısında bulunmuşlardır. Temiz ve dengeli çevrede yaşam hakkı, temiz hava hakkı anayasa ve yasalarla güvence altına alınmasına karşın enerji projeleri söz konusu olduğunda bunlar göz ardı edilmektedir.

Bu bağlamda;

- 1) Adana'da halkın yılın % 65'inde çok kirli bir havayı soludukları bilim insanları tarafından ortaya konmuştur. İskenderun Körfezi'nde hangi noktalarda hava kalitesi ölçüm istasyonu bulunmaktadır? Bu istasyonlarda ölçülen hava kirliliğine ilişkin anlık ve yıllık veri akışını şeffaf bir şekilde kamuoyu ile paylaşmak için bir projeniz var mıdır? Hava kirliliği verileri, kirliliğe neden olan firmalarla ne sıklıkla paylaşılmaktadır?
- 2) Hava kirletici emisyonlar yüzlerce kilometreye taşınabilirken, Hunutlu İthal Kömürlü Termik Santrali'nin hava kalitesi modellemesi de kuş uçuşu 33 kilometre uzağındaki Atlas Kömürlü Termik Santrali ve İskenderun Körfezi'ndeki diğer pek çok kirlilik kaynağı hesaba katılmadan yapıldı. Santralin Çevresel Etki Değerlendirme süreci güncel mevzuatlar ve veriler üzerinden tekrar yapılacak mıdır?
- 3) Hunutlu İthal Kömürlü Termik Santrali'nin Çevresel Etki Değerlendirmesi sürecinde insan sağlığına ilişkin analizin kapsamlı yapılmadığı da görülüyor. Bu nedenle, santralin güncel ve yeterli olmayan "ÇED olumlu" kararının iptal edilmesini için bir girişiminiz olacak mıdır?
- 4) Adana'daki Sugözü ve Tufanbeyli Kömürlü Termik Santralleri, Hatay'daki Atlas İthal Kömürlü Termik Santrali, İskenderun Körfezi'ndeki ağır sanayi tesislerinin denetimleri hangi aralıklarla, nasıl ve kimler tarafından yapılmaktadır? Denetimlerde ceza alan tesis var mıdır?

5) Sivil toplum kuruluşları ve meslek odaları Adana'nın ve İskenderun Körfezi'nin hava kirliliği yönünden bir termik santral daha kaldıramayacağını belirtmektedir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı olarak, bu tesisin yapımının durdurulması için Enerji Bakanlığı ile iletişime geçtiniz mi? Bu yönde bir çalışmanız var mıdır?

6) Hava kirliliği Adana'da kanser, kalp, solunum yolu hastalıkları gibi ciddi sağlık problemlerine yol açmaktadır. Termik santrallerin kirlettiği hava ile bu hastalıkların arasındaki bağlantı araştırıldı mı? Sağlık Bakanlığı ile hava kirliliğine bağlı ölümler için işbirliği yapılıyor mu?

7) Akdeniz bölgesi iklim krizinden ve hava kirliliğinden yoğun etkilenen bir bölgedir. Tarım ve hayvancılık zarar görmektedir. Planlanan santralin neden olacağı kirlilik tarıma daha da çok zarar verecektir. Bu durumda, çiftçilerin mağduriyetlerinin saptanması ve bu alanda tarımın desteklenmesi için Tarım ve Orman Bakanlığı ile işbirliği yapılacak mıdır? Çiftçilerin mağduriyetleri nasıl giderilecektir?

8) Pandemi sürecinde, ekolojik yıkımların halk sağlığına nasıl doğrudan etki ettiği görülmüştür. Zonguldak örneğinde olduğu gibi termik santrallerin bulunduğu alanlar hava kirliliği nedeniyle pandemiden daha çok etkilenmişlerdir. Bakanlık olarak, pandemi sonrasında; halk ve çevre sağlığı için kömürlü termik santrallerin terk edilmesine yönelik bir çalışma yürütecek misiniz? Bunun için bilim insanları, meslek odaları ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliğine gidecek misiniz?